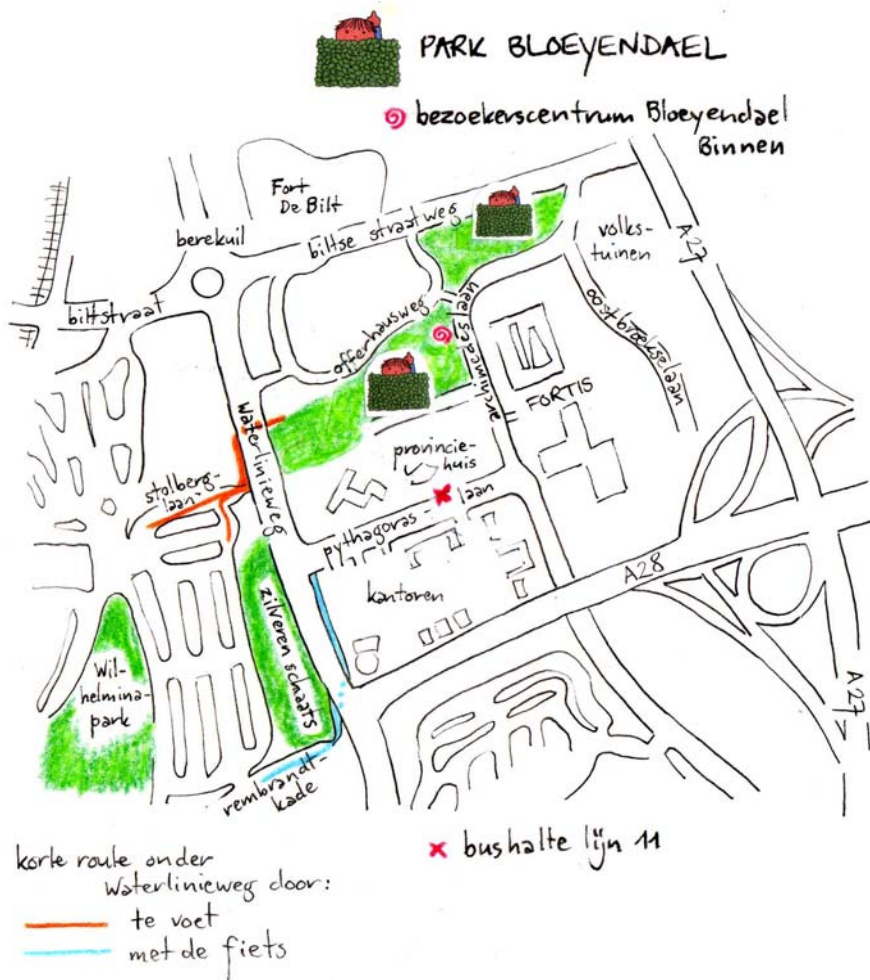

Stichting Bloeyendael

Postbus 85017, 3508 AA Utrecht
tel. 030 -254 41 66 Postbank 344 66 50

INFORMATIEBULLETIN 2007 / NR 3

Bloeyendael weer op orde

Het heeft even geduurd, maar het park is weer op orde. In de nazomer is de laatste bagger opgeruimd en zijn herstelwerkzaamheden uitgevoerd. Iedereen kan weer overal van het park genieten. Elders in dit bulletin sluiten we het baggerhoofdstuk af.

Deze zomer was het verder hard werken om het hooi van de gemaaide graslanden af te krijgen. De regen maakte het zwaar, maar dankzij onze onvolprezen vrijwilligers hebben we toch vrijwel alles weer kunnen afvoeren.

Ook Bloeyendael-Binnen, ons paviljoen, is weer op orde. Dankzij nieuw meubilair met extra bergruimte hebben we flink wat kunnen opruimen en de grote ronde achterwand vrij kunnen maken. Momenteel hangen daar in het park vervaardigde schilderijtjes van de hand van mevrouw Versteeg. We zijn van plan hier ook andere kunstwerken te laten zien die door Bloeyendael zijn geïnspireerd. Maar wel pas als de deur weer dicht kan..... Die staat namelijk al anderhalf jaar open door een verzakte balk. Aannemer, constructeur en gemeente voeren geruime tijd moeizaam overleg en inmiddels zijn de eerste reparatiepogingen ondernomen, maar nog zonder succes. In afwachting van een definitieve oplossing hebben we nu maar om een nooddeur gevraagd. Dan kunnen we ons de komende winter bij de kachel verwarmen zonder tegelijkertijd een kou te vatten.

Tot slot vragen we uw aandacht voor onze donateursactie, waarmee we de financiële armslag van onze stichting graag wat willen vergroten. (TR)

NOVEMBER 2007

Bent u geïnteresseerd in werk als vrijwilliger in natuurpark Bloeyendael (snoeihout slepen in februari, hooien in de zomer, beheer van de graanakker, vuilrapen, nestkastbeheer, e.d.) dan wel in andere werkzaamheden (o.a. postbezorging)? Mail ons voor inlichtingen park-bloeyendael@hetnet.nl of bel 030 / 254 4166. Meer informatie op onze website www.bloeyendael.nl.

Vrijwilliger in beeld: Laurens van Leeuwen

Wie maakt toch die mooie foto's in Bloeyendael? Die vraag hoor je regelmatig bij de vitrinekasten of als bezoekers in het paviljoen foto's bekijken van libellen, vogels, rivierkreeften, bloeiende planten en doorkijkjes. Op een mooie nazomerdag lopen we het park door met onze 'hoffotograaf'.

Laurens kent het gebied al heel lang, maar komt eigenlijk pas de laatste vier jaar regelmatig in het park. Zijn vroegste herinneringen zijn uit de jaren zestig toen hij vanuit de winkel thuis wel eens koffie moest bezorgen bij het chaffeurscafe aan de Biltsestraatweg, waar nu zo ongeveer de waterlelievijver ligt. Het was toen nog polderland waar Laurens met het vogelboekje in de hand kempanden en tureluurs ontdekte. In 1975, toen Uithof, provinciehuis en AMEV gebouw er al waren, zag hij het park aangelegd worden, maar hij kwam er toen niet veel. Een hele tijd later wel, toen Laurens door een hernia met werk moest stoppen en de dokter hem voorschreef om veel te lopen. Dit was gelukkig goed te combineren met zijn fotografiehobby. Sinds die tijd is veel van het moois van Bloeyendael door Laurens vastgelegd.

Zijn eerste geslaagde foto was die van een libelle, die was haarscherp en dat let nogal nauw bij die fijne vleugeltjes. De liefde voor die diertjes is gebleven en zijn favoriete fotoserie gaat dan ook over een libelle die uit de cocon aan het kruipen is. Inmiddels heeft Laurens 24 libellesoorten vereeuwigd. Geleidelijk aan kan hij de vele soorten planten en dieren goed op naam brengen. Uit boekjes en van biologen heeft hij veel geleerd, maar andersom is dat ook het geval: Laurens had zeldzame planten en dieren vaak al gefotografeerd, voordat specialisten ze met eigen ogen hadden gezien. Alleen bij de hop is het hem niet gelukt. Deze bijzondere vogel liet zich nog niet door Laurens fotograferen. En ook van de ijsvogel moet de perfecte foto nog worden gemaakt.

Hier schiet nu als bondgenoot van Bloeyendael het waterhoen te hulp. Vooral in de maanden november tot en met april wanneer ook nog eens als wintergasten 4 tot 8 waterhoentjes extra aanwezig zijn, doet het zijn goede werk, als het tenminste niet gestoord wordt. Bij het zoeken naar kleine voedseldieren, zoals insecten(larven), kleine slakjes e.d. wordt het mostapijt helemaal omgewoeld en deels verwijderd, zodat meer licht en lucht direct op de bodem kan doordringen. Dit komt de ontkieming en ontwikkeling van een diverse flora ten goede. (TdR)

Zie ook

<http://www.natuurinformatie.nl/ndb.vbn/natuurdatabase.nl/i000643.html>
en

<http://www.vogelvisie.nl/soort/waterhoen.php>

Afplaggen orchideeëngrasland

Het deels afplaggen van de zuidoosthoek van het orchideeëngrasland, dat grenst aan de Biltsegrift, was noodzakelijk, omdat tijdens de baggerwerkzaamheden begin dit jaar een baggertube is weggeleden en gescheurd. Hierdoor stroomde een deel van de inhoud met licht vervuilde bagger (categorie 2) afkomstig uit de "provincievijver" over het stuk dat nu is afgeplagd. De extra verrijking en vervuiling van de bodem ter plaatse is niet wenselijk. Vandaar de actie. Het afplaggen van circa tien centimeter zode, geeft een duidelijk natter karakter aan dit deel van het grasland. In de toekomst zal dit mogelijk ook blijken uit de flora, bijvoorbeeld door het verschijnen van meer dotterbloemen (TdR)

10

WATERHOEN (*Gallinula chloropus*)

Deze voornamelijk zwarte watervogel met een rood voorhoofdschild en rode snavel met gele punt is een karakteristieke broedvogel van Bloeyendael. Opvallend is ook het op en neer wippen van de staart tijdens het zwemmen en lopen, zodat de witte onderstaartveren dan goed te zien zijn. Deze witte veren hebben een signaalfunctie voor hun kuikens. De schuwe vogels spelen ook nog een rol in de bloemrijke ontwikkeling van de "heemtuin" in Bloeyendael. Vooral op venige bodems kan na natte perioden zoals in deze zomer en zeker wanneer het gewas ook nog gaat liggen, een sterke ontwikkeling van mossen optreden tussen de 'hogere' planten. Soms ontstaan hele tapijten van mos. Net zoals het maaien en afhalen van het hooi belangrijk is voor het versralen van de bodem en het maken van kale plaatsen tussen de grassen om zaden van bloemplanten gelegenheid te bieden om zich te ontwikkelen is het verwijderen van dit mos ook noodzakelijk. Met het hooien lukt dit maar gedeeltelijk.

dit is een waterhoen

... en dit een meerkoet

3

Het mooiste plekje in het park vindt Laurens het bruggetje achter de heemtuin. Vlak daarbij staan een paar mooie essen waarin boomkruipers en boomklevers vaak zijn te zien en horen. Van het doorkijkje vanaf de essen naar het westen, in de richting van de Biltse Grift, kan Laurens nog steeds genieten. Ook bij de graanakker valt veel te zien. Daar zit nogal eens een sperwer te azen op duiven die van het graan komen eten, en het is altijd weer mooi om te zien hoe die duiven zich steeds net op tijd in veiligheid weten te brengen.

Afgelopen voorjaar was het even schrikken toen Laurens van de fiets viel met een hartinfarct. Hij is er betrekkelijk snel van hersteld, maar het was wel een forse waarschuwing. We hopen dat Bloeyendael nog lang een inspiratiebron voor Laurens blijft. (TR)

Baggeren in Bloeyendael

Baggeren blijft baggeren hoe je het ook doet. Ook in overdrachtelijke zin.

In ons bulletin van januari/februari konden we u melden dat er dank zij een zeer constructieve opstelling van de gemeente een goed baggerplan lag. Er was een Bloeyendaelvriendelijke baggermethode gevonden, met geotubes. En het werk zou begin maart zijn afgerond, zodat planten en dieren er minimaal hinder van zouden ondervinden.

Het was een goed plan. Maar soms lopen de dingen anders.

We konden u toen melden, dat het werk half december geheel op schema lag. Maar ook dat rond die tijd een Provinciaaltje zijn bureaucratische kunsten liet zien. De vergunning klopte niet helemaal. Het werk werd stilgelegd.

Een nieuwe vergunning vraagt tijd. Veel tijd. Dat we nog geen twee maanden later toch weer aan de slag konden danken we aan de welwillende medewerking van het Rijk.

Door de vertraging was ook het schema in de war. Gemeente-ambtenaren, die het proces begeleidden werden op andere klussen gezet. Het overleg liep niet meer. De eerste geotubes werden pas in mei opgeruimd. Wat overigens nog redelijk klopte met de oorspronkelijke planning + twee maanden.

Dan besluit het Hoogheemraadschap, dat de wetering tussen Fortis en de Oostbroekselaan uit wil baggeren, om op het einde van de rit nog gauw even aan te haken. De Gemeente en de baggeraar gaan akkoord. Niemand komt nog op het idee om te vragen wat wij daar van vinden. Wij horen het achteraf; we kunnen nog wel dwars gaan liggen. Dat doen we niet. We zijn blij dat het Hoogheemraadschap in ieder geval gekozen heeft voor de door ons gewenste baggermethode. De afspraken tussen Gemeente en Hoogheemraadschap zijn niet waterdicht. Als een deel van de bagger meer verontreinigd blijkt dan verwacht moet niet alleen worden uitgezocht wat daar dan mee moet gebeuren, maar ook wie voor de kosten opdraait.

Kunnen die roodwitte strikken tussen de planten niet weg ?

Degene die geregeld in het park wandelt moet het zijn opgevallen dat de laatste twee jaar behalve aan de orchideeën tijdens de maaiperioden ook aan jonge struiken roodwitte strikken van signaallint zijn vastgemaakt. Weliswaar geen fraai gezicht maar wel bittere noodzaak. Meerdere malen is het voorgekomen dat ondanks uitgebreide instructie aan de maaiers toch jonge aanplant werd afgemaaid. Zo konden wij weer opnieuw beginnen en raakte de ontwikkeling zo maar weer drie jaar achterop. Dit was zeker niet altijd onwil of nonchalance. Het is namelijk vaak lastig om de lage struiken tijdens het maaien tijdig te ontdekken tussen het vaak hoog opgeschoten groen (brandnetels bijv.). Met de opvallende strik is het risico tot een minimum teruggebracht. Omdat het aanbrengen van al die strikken een tijdrovend karwei is en er altijd een kans is dat struiken worden vergeten of in het hoge groen over het hoofd worden gezien, laten wij de strikken ongeveer twee tot drie jaar zitten tot de struiken voldoende (1 tot 1,5m) hoog zijn. U helpt het park in dit geval niet door de strikken te verwijderen! (TdR)

Bankjes en overlast

Banken zijn om te zitten, ook de banken in ons park. Veel wandelaars maken hier gebruik van om even uit te rusten of van een uitzicht te genieten. Helaas is er een groep jongeren die al langere tijd met andere bedoelingen het park inkomt. Met name 's avonds en 's nachts moet heel wat meubilair het ontgelden. Menige bank is scheefgetrokken, prullenbak in brand gestoken en lantaarnpaal in een hoek komen staan. Daarnaast worden grote hoeveelheden blikjes in de vijvers gegooid. In overleg met politie en gemeente is besloten om de bank bij de waterlelievijver, vlakbij de brug over de Biltse Grift, tijdelijk te verwijderen en zo minder aantrekkelijk te maken voor deze lieden. Op deze plek waren de vernielingen het grootst. Met de politie is afgesproken dat er vaker wordt gesurveilleerd en ons is gevraagd om te bellen zodra er weer vernielingen dreigen. Mocht u hier toevallig getuige van zijn, dan helpt u ons als u dit bij de politie meldt. (TR)

Dick Bruna 80 jaar

Het zal u vast niet zijn ontgaan dat Dick Bruna in augustus jl. zijn 80^e verjaardag heeft gevierd. Het was u vast eerder al niet ontgaan dat ons prachtige logo door Dick Bruna is ontworpen. Maar wat u waarschijnlijk niet weet is dat hij in 1990 de toenmalige actiegroep Bloeyendael een riem onder het hart heeft gestoken met een brief aan de gemeente Utrecht. Daarin vroeg Dick Bruna de gemeente om af te zien van plannen om Bloeyendael en het aanpalende volkstuin-complex op te offeren voor nieuwe kantoren. Nadat dit onzalige plan definitief in de ambtelijke prullenbak was verdwenen, heeft hij vervolgens belangeloos voor de stichting het logo ontworpen. En dat niet alleen, ook het briefpapier heeft Dick Bruna voor ons aangepakt. Wij zijn dan ook erg trots op ons logo en hebben hem daar bij zijn 80^e verjaardag nog eens nadrukkelijk voor bedankt. En uiteraard de wens uitgesproken dat hij nog vele jaren in goede gezondheid en creativiteit mag doorbrengen. (TR)

Daar waar de geotubes ondertussen liggen kunnen allerlei planten zich niet meer ontwikkelen. Niet eronder; wel erop inmiddels. Het is afwachten hoeveel jaar het herstel zal kosten.

Uiteindelijk zijn in augustus de laatste geotubes opgeruimd. Iedereen heeft ruimschoots de gelegenheid gehad om met deze baggermethode kennis te maken. We zijn nog steeds tevreden over de methode vanwege de geringe verstoring van het waterleven en de oevers. In theorie kan schade op het land beperkt blijven. Zo was de planning. Dat in de praktijk de uitvoering uitloopt is eerder regel dan uitzondering. De vraag is dus hoe je dat zou kunnen vermijden. Zoals het nu gegaan is, is de schade wel erg groot. Om het herstel enigszins te bevorderen hebben we van het baggerbedrijf veel zaad en bolletjes gekregen. We moeten wel zelf zaaien en poten maar dat hebben we er graag voor over. (KD)

Herstel baggerschade

De zogenaamde geotubes voor de opslag van bagger zouden einde van het jaar 2006 gevuld zijn en uiterlijk begin februari 2007 worden afgevoerd. Zoals u hierboven kan lezen is dit een half jaar later geworden. Door de overmatig lange periode van baggeropslag zijn de planten en de stinsebollen onder de geotubes verstikt en afgestorven. Bloeyendael heeft een bedrag uit de "baggerpot" bedongen om zaden van wilde grassen en kruiden die in Bloeyendael voorkomen aan te schaffen en op de beschadigde plekken te zaaien. Een zelfde bedrag werd beschikbaar gesteld voor de aanschaf van 10.000 bollen van stinseplanten om het herstel van de verdwenen stinseflora mogelijk te maken. De helft van bollen is op zaterdag 13 oktober door vrijwilligers gepoot. De andere helft volgt op de natuurdag van zaterdag 3 november. Het duurt wel enkele jaren voordat alles weer in volle glorie zal bloeien. Maar wie weet komen er ook verrassingen uit voort. (TdR)

Natte zomer 2007

Het overwegend natte karakter van de zomer heeft Bloeyendael behoorlijk parten gespeeld. Grote delen van de wildakker lagen in juni al plat. Door dit legeren van de rogge en het natte weer konden woekerende kruiden zoals ridderzuring en smeerwortel massaal domineren. Half juli kon er van een akker eigenlijk geen sprake meer zijn. Vanwege de dieren laten wij het graan normaliter tot einde augustus op de akker. Nu is de akker voor het eerst begin augustus gemaaid, omdat er geen graan meer te herkennen was en de woekerende kruiden slechts meer ongewenst zaad vormden.

Tijdens de perioden van maaien van de graslanden midden september viel de regen soms zo rijk, dat het maaien meerdere malen moest worden uitgesteld. Dit had ook zijn gevolgen voor het "hooien". Het was zwaar werken met het natte gras. Je neemt zo al gauw te veel "hooi" op je vork. Er is niet zoals gewoonlijk in twee weken gemaaid, maar in drie weken. En dan nog moesten enkele stukken, waar het water op bleef staan, worden overgeslagen. Dankzij onze onvolprezen vrijwilligers is ook nog op de derde zaterdag (6 oktober) behoorlijk wat werk verzet. Mede dank zij ook de wijkopzichter groen en zijn medewerkers is toch uiteindelijk het merendeel van het park gemaaid en het maaisel afgevoerd. (TdR)

Foutparkeerders

In het vorige bulletin meldden wij u dat er op de Archimedeslaan tussen Fortis en park Bloeyendael veel auto's in de berm worden geparkeerd in plaats van ernaast. Leuke planten in de berm zoals door ons aangeplante bolgewasjes krijgen zo weinig kans. Medewerkers en bezoekers van de nabijgelegen kantoren, maar ook vissers en hondenuitlaters maken zich hieraan schuldig. Inmiddels is de situatie er niet beter op geworden. Fietsen en openbaar vervoer worden kennelijk nog altijd niet als serieus alternatief beschouwd.

Met de wijkpost zijn we in overleg om de auto's uit ons park te houden. Voor de meest kwetsbare stukken zijn we inmiddels in blijde verwachting van voethekjes. Hopelijk dragen die er toe bij dat we voorjaar 2008 weer kunnen genieten van bloeiende bermen. (TR)

Boek over Oost

In de serie 'de Utrechtse wijken' is onlangs het fraai vormgegeven deel over het oostelijk deel van de stad uitgebracht door de Stichting Publikaties Oud-Utrecht (SPOU). In de ruim 200 bladzijden is de aandacht voor Bloeyendael niet bijster groot, maar er valt wel in te lezen dat in de Middeleeuwen het huidige park tot een drassig veengebied behoorde dat naar de naam Biesveld luisterde. Voor de bewoner van Utrecht Oost die wat meer wil weten van dit stadsdeel is het boek met veel historie en foto's beslist een aanrader. Het kost 19 euro en is verkrijgbaar bij Utrechtse boekhandels. (TR)

Donateursactie

Dankzij donateurs heeft de Stichting Bloeyendael altijd de eigen (tuin)broek kunnen ophouden en de onafhankelijkheid bewaren. Dit willen we graag zo houden. Helaas hebben onze begunstigers niet het eeuwige leven en ook door verhuizingen is ons donateursbestand de afgelopen jaren wat teruggelopen. Daarom willen we dit najaar nieuwe donateurs gaan werven. Dit doen we door dit bulletin op een ruimere schaal te verspreiden en in een begeleidende brief aandacht voor de Stichting te vragen. Ook proberen we in diverse bladen een oproep te plaatsen. Verder hebben we het plan voor een bedrijfdonateurschap, met name voor de bedrijven in Rijnsweerd die dicht bij Bloeyendael zijn gevestigd en waarvan de medewerkers veel gebruik maken van het park. We hopen zo niet alleen onze gebruikelijke exploitatie te kunnen blijven bekostigen, maar ook af en toe ruimte te hebben voor extra uitgaven ten bate van het park. (TR)

Word donateur van de Stichting Bloeyendael ! Wie (minimaal) 12 Euro stort op Postbankrekening 344 6650 t.n.v. Stichting Bloeyendael in Utrecht onder vermelding van 'nieuwe donateur' ontvangt een informatiepakket. Donateurs ontvangen een aantal keren per jaar informatie over het park en de omgeving.